

Hĺbkové ex post hodnotenie vybraných regulácií pôsobiacich v podnikateľskom prostredí - formulár

Spracovateľ: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
odbor zlepšovania podnikateľského prostredia

Gestor/gestori právneho predpisu: Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky (ďalej aj ako „ÚNMS SR“ alebo „gestor“)

Názov právneho predpisu/právnych predpisov: Zákon č. 157/2018 Z. z. o metrológii a o zmene a doplnení niektorých predpisov (ďalej ako „zákon o metrológii“)

Lokalizácia: § 31 ods. 3

Účinnosť: 01.04.2022

Regulácia, ktorá je predmetom ex post hodnotenia: Regulácia č. 104

Prehodnotenie povinnosti vykonávať overovanie určených meradiel cestných rýchlomerov a analyzátorov dychu

Špecifikácia¹:

- Internetový odkaz na legislatívny proces hodnoteného právneho predpisu na portáli Slov-Lex:
<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2021/276>
- Internetový odkaz na číslo parlamentnej tlače hodnoteného právneho predpisu:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=8470>

Hĺbkové ex post hodnotenie:

- ☒ regulácie/regulácií jedného právneho predpisu
- ☐ navzájom súvisiacich regulácií vo viacerých právnych predpisoch

Ex post hodnotenie vykonané k: 6. 2. 2025

¹ Informácie sa neuvádzajú, ak bola hodnotená úprava predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015. Pred týmto dátumom neexistovala povinnosť vypracovať Analýzu vplyvov na podnikateľské prostredie.

9.1 Základné informácie k hodnotenej regulácii

9.1.1 Opis regulácie a jej pôsobenia:

Autorizácia je udelenie oprávnenia podnikateľovi alebo inej právnickej osobe na výkon overovania určeného meradla alebo výkon úradného merania. Podľa § 31 ods. 3 zákona č. 157/2018 Z. z. o metrologii a o zmene a doplnení niektorých predpisov sa autorizácia neudeluje na výkon overovania cestných rýchlomerov a analyzátorov dychu.

Novelizáciou zákona o metrologii z roku 2022 boli z predmetného ustanovenia vyňaté ostatné meradlá, ktoré môžu podliehať autorizácii, pričom cestné rýchlomery a analyzátory dychu naďalej zostávajú v správe meraní Slovenského metrologického ústavu (ďalej ako „SMÚ“). Vykonávanie merania výlučne v sídle SMÚ vedie k zvýšeným nákladom pre podnikateľské subjekty. Okrem toho, vykonávanie merania výlučne jednou organizáciou vedie k monopolnému postaveniu SMÚ, čo môže vytvárať priestor na zavádzanie rôznych príplatkov spojených s poskytovaním týchto služieb.

Cestné rýchlomery sa používajú na meranie rýchlosti vozidla pri kontrole dodržiavania pravidiel cestnej premávky ako určené meradlo.

Analyzátory dychu sa používajú na meranie a zobrazenie hmotnostnej koncentrácie etanolu v dychu osôb (vodičov, zamestnancov a pod.).

9.1.1 Opis regulácie a jej pôsobenia:

Novelizáciou zákona o metrologii z roku 2022 boli z tohto ustanovenia vyňaté ostatné meradlá, ktoré môžu byť predmetom autorizácie, ale ďalej platí, že určené meradlá - cestné rýchlomery a analyzátory dychu ostávajú v správe meraní ústavu.

Vykonávanie merania výhradne v sídle spoločnosti ústavu spôsobuje zvýšené náklady na prevoz prístrojov. Predmetom ex post hodnotenia má byť prehodnotenie zaradenia týchto meradiel medzi tie, ktoré môžu byť predmetom autorizácie.

9.1.3 Identifikácia dotknutých subjektov:

Ex ante:

Všetky podnikateľské subjekty, ktoré vykonávajú, využívajú alebo poskytujú služby a činnosti v oblasti metrologie, pričom ich počet nebol identifikovaný. K predmetnej regulácii neboli bližšie identifikované konkrétne subjekty.

Ex post:

Všetky podnikateľské subjekty, ktoré používajú analyzátory dychu na kontrolu, či zamestnanci nepožili alkohol na pracovisku, a tiež subjekty, ktoré využívajú cestné rýchlomery. Ich počet nevieme presne určiť. Zákonník práce na Slovensku priamo neupravuje používanie analyzátorov dychu, ale v rámci ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci stanovuje povinnosť zamestnávateľov zabezpečiť bezpečnosť na pracovisku. Analyzátory dychu môžu byť v držbe každého podnikateľského subjektu. V súčasnosti je v obehu približne 5 000 analyzátorov dychu, pričom približne polovica je vo vlastníctve Polície SR, zatiaľ čo zvyšok vlastní podnikateľský sektor. Cestné rýchlomery používajú veľké podnikateľské subjekty ako US Steel, ktoré disponujú rozľahlými objektami, v rámci ktorých potrebujú kontrolovať dodržiavanie rýchlosti, a, samozrejme, Polícia SR.

9.1.4 Identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie z ex ante fázy (ak bola vykonaná):

V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie.

9.2 Vyčíslenie dopadu na podnikateľské prostredie – porovnanie predpokladaných (ex ante) a skutočných (ex post) nákladov právneho predpisu²

Tabuľka č. 1: Výpočet skutočných vplyvov regulácie/regulácií (ex post) a ich porovnanie s predpokladanými vplyvmi (ex ante) (údaje sú uvedené po vyplnení Kalkulačky nákladov podnikateľského prostredia pre ex post hodnotenie uvedenú v prílohe č. 9b jednotnej metodiky):

EX POST								EX ANTE ³	EX POST – EX ANTE
Poradové číslo regulácie	Stručný a zrozumiteľný opis regulácie	Lokalizácia	Účinnosť právneho predpisu/regulácie	Kategória dotk. subjektov	Počet subjektov v dotk. kategórii	Náklady na 1 podnik. v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Rozdiel v nákladoch na kategóriu dotk. subjektov v €
104.	Prehodnotenie povinnosti vykonávať overovanie určených meradiel cestných rýchlomerov a analyzátorov dychu	§ 31 ods. 3	01.04.2022	Podnikatelia, ktorí používajú cestné rýchloмеры a analyzátory dychu	-	-	-	-	-

² Kalkulácia nákladov sa uvádza pre každé hodnotené ustanovenie právneho predpisu, v prípade kalkulácie pre celý právny predpis ako celok je táto skutočnosť uvedená v lokalizácii.

³ Ex ante časť sa nevypĺňa, ak je regulácia zaradená do Registra ex post podľa bodu 10.3. písm. d) jednotnej metodiky a jej hodnotená úprava bola predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015.

Doplňujúce informácie k spôsobu výpočtu vplyvov jednotlivých regulácií na náklady podnikateľského prostredia a vysvetlenie rozdielu kvantifikácií ex post a ex ante

9.2.1 Spôsob vypočítania vplyvov na podnikateľské prostredie:
Ex ante náklady: V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie, a teda neboli ani vypočítané vplyvy na podnikateľské prostredie. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť spôsob vypočítania predpokladaných vplyvov na podnikateľské prostredie. Ex post náklady: V súčasnosti vykonáva overovanie cestných rýchlomerov a analyzátorov dychu výlučne jedna organizácia, pričom v minulosti tomu tak nebolo. Slovenský metrologický ústav predstavuje monopolnú organizáciu. Overovanie vykonávané výhradne jednou inštitúciou narúša konkurencieschopnosť, pričom nie je možné presne vyčíslieť náklady.
9.2.2 Zdroj počtosti (vrátane internetového odkazu na konkrétne štatistiky, ak sú dostupné na internete):
Autorizácia určených meradiel je spoplatnená v zmysle cien uvedených v cenníku: Cenník metrologických služieb 2024.pdf
9.2.3 Dôvod rozdielu medzi predpokladanými nákladmi regulácie (ex ante) a zistenými skutočnými nákladmi (ex post) (ak vznikol):
V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie. Zároveň ide o reguláciu, pre ktorú nie je možné samostatne kvantitatívne posúdiť skutočné náklady. Z uvedených dôvodov nie je možné uviesť dôvod rozdielu medzi predpokladanými a skutočnými nákladmi.
9.2.4 Dôvod vzniku nepredpokladaných nákladov v ex ante fáze:
V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť náklady nepredpokladané v ex ante fáze.

9.3 Ex post konzultácie s podnikateľskými subjektami a gestorom právneho predpisu

9.3.1 Účastníci, forma, termíny a časový rozsah ex post konzultácií:

GESTOR PRÁVNEHO PREDPISU – Zúčastnení zástupcovia:

Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky, odbor metrológie

PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY:

Cielené konzultácie:

Oslovené subjekty (obchodné meno, IČO):

Slovenská metrologická spoločnosť (ďalej aj ako „SMS“ alebo „spoločnosť“)
IČO 30777739

Zúčastnené subjekty:

Áno ☒ Nie ☐

Forma a termín vykonania konzultácií:

Oslovené subjekty:

SMS

Forma:

osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐

Dátum vykonania:

16.12.2024

Verejné konzultácie:

Trvanie verejných konzultácií: od 15.11.2024 do 28.11.2024.

Forma a termín vykonania konzultácií:

Do verejných konzultácií sa nezapojili žiadne ďalšie podnikateľské subjekty.

9.3.2 Vyjadrenie podnikateľských subjektov k regulácii:

- vznesené pripomienky voči zneniu regulácie,
- konkrétne problémy regulácie alebo prekážky, ktoré regulácia spôsobuje v praxi.

Slovenská metrologická spoločnosť sa vyjadrila, že predmetné ustanovenie bolo predmetom medzirezortného pripomienkového konania v roku 2021. V predloženom materiáli SMS uviedla dôvody, pre ktoré žiadala, aby určité meradlá zostali výlučne v pôsobnosti Slovenského metrologického ústavu a zároveň, aby bol výkon overovania týchto meradiel umožnený aj ostatným autorizovaným osobám. Úrad pre normalizáciu, metrologiu a skúšobníctvo SR v tom čase ako hlavný dôvod zachovania regulácie uvádzal skutočnosť, že cestné rýchlomery a analyzátory dychu sú priamo spojené s trestnoprávnym konaním voči dotknutým osobám a z tohto dôvodu bola autorizácia ponechaná výlučne Slovenskému metrologickému ústavu.

SMS poukazuje na fakt, že ak sa vodič odmietne podrobiť dychovej skúške, odobraná vzorka krvi sa overuje v súkromných laboratóriách, ktoré nie sú v správe štátu. Podľa spoločnosti je dôsledkom regulácie predlžovanie doby vykonania samotného overenia. Podľa vyjadrenia SMS pôsobenie jednej organizácie spôsobuje monopolné postavenie, vplyvom ktorého sa vytvára priestor na uplatňovanie rôznych príplatkov súvisiacich s poskytnutím samotnej služby, napríklad za uprednostnený metrologický výkon uskutočnený do 24 hodín sa účtuje 100 % z ceny služby (položka č. 600 – 012 v cenníku služieb ústavu). Ďalšou prekážkou podľa SMS je absencia konkurenčného prostredia, kde jedna organizácia môže určovať podmienky, pričom v minulosti tomu tak nebolo.

Slovenská metrologická spoločnosť poukazuje na rozpor, ktorý podľa nej vznikol zavedením regulácie. Počas rozporového konania SMS namietala zavedenie regulácie z dôvodu, že podľa ich názoru bola v rozpore s jedným z kľúčových cieľov novelizácie celého zákona. Tým bolo „zrovnoprávnenie postavenia vykonávajúcich overovanie určených meradiel, uvoľnenie trhu v rámci vykonávania overovania určených meradiel a zavedenie plurality trhu v rámci vytvárania priaznivých podmienok pre podnikateľské prostredie.“

Slovenský metrologický ústav podľa SMS vykonáva overovanie cestných rýchlomeroch na zariadeniach, ktoré nie sú jeho majetkom, ale sú prenajaté. Zároveň dodáva, že SMÚ zatiaľ nie je dostatočne vybavený na to, aby tieto úlohy vykonával samostatne. Podľa vyjadrenia SMS bol trh liberalizovaný pre všetky meradlá, okrem predmetných dvoch meradiel. SMS uvádza, že jediným argumentom, prečo neboli vyňaté predmetné meradlá bola možná trestnoprávna zodpovednosť.

SMS vníma absenciu konkurenčného prostredia ako nevýhodu, ktorá sa prejavuje v cenovej politike. Slovenská metrologická spoločnosť upozorňuje, že dôsledkom regulácie veľkí používatelia, ako napríklad Polícia SR, majú výhodnejšie ceny, zatiaľ čo menší podnikatelia a spoločnosti používajúce analyzátory dychu na kontrolu zamestnancov platia vyššie ceny. Na Slovensku je v obehu približne 5 000 analyzátorov dychu, z toho polovicu vlastní polícia. V minulosti SMÚ spravoval pobočky, kde podnikatelia mohli prinášať meradlá, ktoré následne distribuoval na kontrolné miesta. V súčasnosti však všetky náklady na prepravu meradiel znášajú podnikatelia.

9.3.3 Vyjadrenie gestora k:

- dôvodu vzniku právneho predpisu/regulácie, opis problému, ktorý má riešiť,
- výsledku pôsobenia regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- plneniu cieľa regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- vzniku nepredvídateľných vplyvov (ak sa vyskytli),
- podnetu z podnikateľského prostredia,
- vzneseným pripomienkam podnikateľských subjektov k zneniu regulácie a pôsobeniu v praxi

Gestor naďalej považuje reguláciu za oprávnenú. V roku 2022 bola upravená regulácia meradiel, pričom boli vyňaté ostatné meradlá okrem cestných rýchlomeroch a analyzátorov dychu. ÚNMS SR zdôrazňuje, že predmetným meradlám nebola autorizácia povolená ani v minulosti. Gestor

trvá na tom, že chce mať pod kontrolou organizácie, ktoré vykonávajú overovanie (v tomto prípade Slovenský metrologický ústav) z dôvodu, že pri predmetných meradlách hrozí trestnoprávny postih. ÚNMS SR uznáva, že SMÚ používa prenajaté zariadenia, avšak doteraz neboli zaznamenané žiadne sťažnosti zo strany polície týkajúce sa nevykonávania overovania cestných rýchlomerov. Gestor si dokáže predstaviť, že diskusia k predmetnej regulácii sa môže opäť otvoriť, avšak v súčasnosti nevidí dôvod, prečo by sa k tomu malo pristúpiť.

9.3.4 Alternatívne riešenia z pohľadu podnikateľských subjektov:

- návrhy na zmeny v právnom predpise (úprava znenia/zrušenie regulácie),
- návrhy na úpravu aplikačnej praxe,
- príklady alternatívnych riešení alebo osvedčených postupov z iných krajín (dobrovoľné),
- očakávaná úspora nákladov v dôsledku úpravy/zrušenia regulácie (dobrovoľné).

Slovenská metrologická spoločnosť uznáva pozíciu ÚNMS SR ako regulátora, avšak upozorňuje na aplikačnú prax a následky regulácie. SMS navrhuje zmierniť súčasný stav tak, aby bolo umožnené vykonávanie následného overovania určených meradiel, ako sú cestné rýchloмеры a analyzátory dychu, ktoré by podliehali autorizácii rovnako, ako ostatné vyňaté meradlá. Prvotné overenie by naďalej zostávalo v pôsobnosti Slovenského metrologického ústavu.

SMS ďalej navrhuje zavedenie regulácie cien, keďže SMÚ je štátna príspevková organizácia s monopolným postavením.

9.3.5 Vyjadrenie gestora k alternatívnym riešeniam:

Gestor je otvorený možnosti opätovného otvorenia diskusie na túto tému, avšak v súčasnosti nevidí dôvod na tento krok, kým nedôjde k zmene zákona. ÚNMS SR pripúšťa, že v budúcnosti by sa mohla zmena zväziť. Cenotvorba spadá do kompetencie SMÚ a ÚNMS SR podľa vlastných slov do nej nezasahuje. Pred tromi rokmi by bolo nemysliteľné otvoriť autorizáciu pre ďalšie určené meradlá (ako napríklad váhy či taxametre), no napriek tomu boli tieto meradlá v roku 2022 vyňaté z regulácie.

Gestor si dokáže predstaviť, že štát v budúcnosti uvoľní reguláciu a umožní vykonávanie autorizácie podnikateľmi. Upozorňuje však, že overovanie meradiel je upravené osobitným predpisom a patrí do kompetencie štátu, ktorý však nemá kapacity na overovanie 8 až 9 miliónov meradiel z vlastných zdrojov.

Podľa ÚNMS SR Slovenský metrologický ústav disponuje potrebnými prístrojmi a personálom v hlavnom meste a vykonávanie kontroly mimo Bratislavy a zriadenie ďalšej pobočky na tento účel by bolo logisticky a finančne náročné.

9.4 Stanovisko spracovateľa k právnemu predpisu a jeho vplyvu na podnikateľské prostredie

9.4.1 Stanovisko k pôsobeniu právneho predpisu/regulácie na podnikateľské prostredie, k optimálnosti jej nastavenia a k optimálnosti nastavenia jej aplikačnej praxe:

Novelizáciou zákona o metrológii v roku 2022 boli z pôvodného ustanovenia vyňaté ostatné meradlá, ktoré môžu podliehať autorizácii, pričom cestné rýchlomery a analyzátory dychu naďalej zostávajú pod správou Slovenského metrologického ústavu. Vykonávanie meraní výlučne v rámci SMÚ vedie k vyšším nákladom pre podnikateľské subjekty. Navyše, centralizované vykonávanie meraní jednou organizáciou môže viesť k vytvoreniu monopolného postavenia SMÚ, čo otvára priestor pre zavedenie rôznych dodatočných poplatkov spojených s poskytovaním týchto služieb. Slovenská metrologická spoločnosť považuje nedostatok konkurenčného prostredia za nevýhodu, ktorá sa odráža v cenovej politike. Upozorňuje, že väčší používatelia, ako je napríklad Polícia SR, získavajú cenové výhody, zatiaľ čo menší podnikatelia a spoločnosti, ktoré používajú analyzátory dychu na monitorovanie zamestnancov, čelia vyšším nákladom.

Vzhľadom na možný trestnoprávny postih za porušenie pravidiel cestnej premávky spracovateľ súhlasí s názorom gestora a považuje reguláciu za opodstatnenú. Podľa názoru spracovateľa by ÚNMS SR ako nadriadený orgán mal ovplyvňovať cenotvorbu SMÚ, keďže môže mať negatívny vplyv na podnikateľov, čo následne znižuje podporu podnikateľského prostredia.

9.4.2 Stanovisko k alternatívnym riešeniam, ktoré môžu zlepšiť podnikateľské prostredie:

ÚNMS SR poukazuje na zmenu zákona v roku 2022, keď boli ostatné meradlá vyňaté zo zákona a bola umožnená autorizácia predmetných meradiel. Z tohto dôvodu nevylučuje možnosť, že v budúcnosti by sa mohli z predmetnej regulácie vyňať aj cestné rýchlomery a analyzátory dychu. Gestor zároveň neodmieta možnosť znovuoformovania tejto témy pri následnom novelizovaní zákona o metrológii a dereguláciu týchto meradiel.

Spracovateľ oceňuje postoj gestora, že v budúcnosti nevylučuje prípadné zmeny regulácie a oceňuje ochotu ÚNMS SR v budúcnosti otvoriť opätovne diskusiu. Je však potrebné zdôrazniť, že gestor si ani v minulosti nevedel predstaviť zmenu legislatívy v oblasti určených meradiel a napriek tomu sa v roku 2022 autorizácia vtedy vyňatých meradiel stala predmetom podnikateľskej činnosti.

9.4.3 Odporúčenie spracovateľa:

☒ ponechať reguláciu ☐ upraviť reguláciu ☐ zrušiť reguláciu bez náhrady

☐ upraviť aplikačnú prax

9.4.4 Ak spracovateľ navrhuje reguláciu alebo aplikačnú prax upraviť, tak uvedie ako a akých právnych predpisov/ustanovení právnych predpisov (aj súvisiacich právnych predpisov) sa má úprava dotknúť:

Spracovateľ odporúča ponechať reguláciu v platnosti a nenavrhuje jej zmenu ani úpravu aplikačnej praxe.

9.5 Vyjadrenie gestora právneho predpisu k vykonanému hĺbkovému ex post hodnoteniu⁴

9.5.1 Pripomienky gestora právneho predpisu k procesu ex post hodnotenia:
Gestor si neuplatňuje pripomienky k procesu ex post hodnotenia.
9.5.2 Vyjadrenie gestora k obsahu stanoviska spracovateľa:
Gestor súhlasí so stanoviskom spracovateľa o ponechaní regulácie v platnosti bez zmien ako aj bez úpravy aplikačnej praxe.

⁴ Časť 9.5 je v zmysle bodu 10.2. JM vyplnená v prípade, ak gestor právneho predpisu zaslal spracovateľovi vyjadrenie k vykonanému ex post hodnoteniu do 30 kalendárnych dní od ukončenia hĺbkového ex post hodnotenia